

**OLIY TA'LIMDA HEMIS PLATFORMASINI JORIY ETISHNING AMALIY
NATIJALARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI**

Otajonova Feruzaxon Ismailjanovna

Osiyo xalqaro universiteti magistrandi

Annotatsiya. Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida HEMIS (*Higher Education Management Information System*) platformasini joriy etishning amaliy natijalari hamda uning istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlari tahlil qilingan. HEMIS platformasining ta'lim jarayonini raqamlashtirish, akademik boshqaruvni takomillashtirish, ma'lumotlar almashinuvini tezlashtirish, baholash tizimining shaffofligini ta'minlash va ta'lim sifati monitoringini samarali tashkil etishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, platformadan foydalanish natijasida erishilgan yutuqlar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar bayon etilgan. Tadqiqot natijalari HEMIS platformasini yanada rivojlantirish oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv samaradorligini oshirish, ta'lim xizmatlari sifatini yaxshilash hamda zamonaviy raqamli universitet modelini shakllantirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: HEMIS, oliy ta'lim, raqamli transformatsiya, axborot tizimi, akademik boshqaruv, elektron ta'lim, ta'lim sifati, avtomatlashtirish, raqamli universitet, innovatsion texnologiyalar.

Kirish. Bugungi kunda dunyo miqyosida ta'lim tizimini raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim muassasalarini boshqarishning an'anaviy usullaridan zamonaviy elektron boshqaruv tizimlariga o'tishni taqozo etmoqda. Raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga keng joriy etish nafaqat o'quv jarayonini avtomatlashtirish, balki ta'lim sifatini oshirish, boshqaruv samaradorligini kuchaytirish va barcha ishtirokchilar uchun qulay axborot muhitini yaratishga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasida ham oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va raqamlashtirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Mazkur islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri oliy ta'lim muassasalarida HEMIS platformasini joriy etish hisoblanadi. Ushbu platforma universitet va institutlarning akademik hamda ma'muriy faoliyatini yagona elektron tizim orqali boshqarishga imkon beradi. Natijada talabalar, professor-o'qituvchilar va ma'muriyat o'rtasidagi axborot almashinuvi tezlashadi, hujjatlar elektron shaklda yuritiladi hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun ishonchli ma'lumotlar bazasi shakllanadi.

HEMIS platformasining joriy etilishi oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimini samarali tashkil etish, akademik jarayonlarni nazorat qilish va ta'lim sifati monitoringini olib borishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Platforma orqali dars jadvalini shakllantirish, fanlarni ro'yxatdan o'tkazish, davomatni nazorat qilish, baholarni elektron qayd etish, akademik qarzdorlikni kuzatish hamda turli statistik hisobotlarni avtomatik

shakllantirish imkoniyati yaratilgan. Bu esa inson omili bilan bog‘liq xatolarni kamaytirish va boshqaruvning shaffofligini ta‘minlashga yordam bermoqda.

Shuningdek, HEMIS platformasi ta‘lim jarayonining barcha ishtirokchilariga teng imkoniyat yaratadi. Talabalar o‘z shaxsiy kabinetlari orqali baholari, kreditlari, dars jadvallari va akademik faoliyatiga oid barcha ma‘lumotlarni real vaqt rejimida kuzatishlari mumkin. Professor-o‘qituvchilar esa fan resurslarini joylashtirish, elektron jurnal yuritish, talabalarni baholash va hisobotlarni tayyorlash kabi vazifalarni qisqa vaqt ichida amalga oshirish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Ma‘muriyat uchun esa platforma strategik boshqaruv qarorlarini qabul qilishda zarur bo‘lgan statistik va tahliliy ma‘lumotlarni tezkor olish imkonini yaratadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi HEMIS platformasini oliy ta‘lim muassasalarida joriy etish natijasida erishilgan amaliy yutuqlarni ilmiy jihatdan tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash hamda platformani yanada rivojlantirish istiqbollarini asoslab berishdan iborat. Tadqiqot davomida HEMIS platformasining ta‘lim sifati, boshqaruv samaradorligi va raqamli transformatsiyaga qo‘shayotgan hissasi tahlil qilinadi hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

3. HEMIS platformasini joriy etishning amaliy natijalari

Oliy ta‘lim tizimida HEMIS platformasining joriy etilishi ta‘lim jarayonini boshqarishda sifat jihatidan yangi bosqichni boshlab berdi. Mazkur platforma akademik va ma‘muriy jarayonlarni yagona elektron axborot tizimida boshqarish imkonini yaratib, hujjatlar aylanishini tezlashtirish, inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytirish hamda ta‘lim sifati monitoringini takomillashtirishga xizmat qilmoqda. Natijada oliy ta‘lim muassasalari faoliyatining samaradorligi sezilarli darajada oshdi.

HEMIS platformasi joriy etilgunga qadar ko‘plab jarayonlar qog‘oz hujjatlar asosida amalga oshirilgan. Bu esa vaqt sarfining ortishiga, ma‘lumotlarni qayta ishlashda xatolarning yuzaga kelishiga va boshqaruv qarorlarini qabul qilishning sekinlashishiga sabab bo‘lgan. Platforma joriy etilgach, dars jadvali, talabalar kontingenti, baholash tizimi, davomat nazorati, akademik qarzdorlik va hisobotlarni shakllantirish kabi jarayonlar to‘liq elektron ko‘rinishga o‘tkazildi.

1-jadval

HEMIS platformasi joriy etilishidan oldingi va keyingi holatning taqqoslanishi

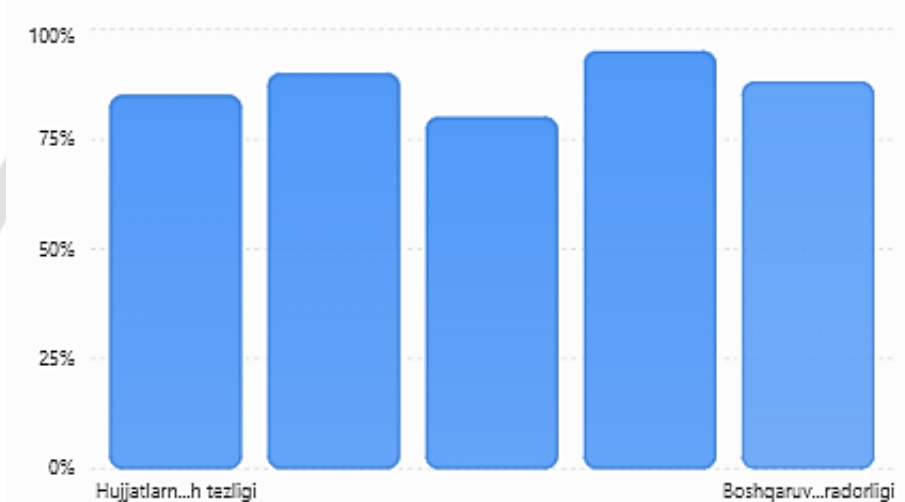
	Ko'rsatkich	HEMIS joriy etilishidan oldin	HEMIS joriy etilgandan keyin	Natija
1	Hujjatlarni rasmiylashtirish	2–3 kun	15–30 daqiqa	Vaqt tejaldi
2	Davomat nazorati	Qo'lda	Elektron	Aniqlik oshdi
3	Baholarni e'lon qilish	Bir necha kun	Real vaqt	Tezkorlik oshdi
4	Akademik hisobotlar	Qo'lda	Avtomatik	Mehnat sarfi kamaydi
5	Talabalar murojaatlari	Qog'oz shaklida	Onlayn	Qulaylik yaratildi

20-Iyun, 2026-yil

Jadval tahlili. Jadvaldan ko'rinib turibdiki, HEMIS platformasi oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlarini sezilarli darajada soddalashtirdi. Ayniqsa, hujjatlarni rasmiylashtirish uchun sarflanadigan vaqt bir necha kundan bir necha daqiqagacha qisqardi. Baholash tizimining real vaqt rejimida ishlashi talabalar va professor-o'qituvchilar o'rtasida shaffoflikni oshirdi. Elektron jurnal va avtomatik hisobotlar esa professor-o'qituvchilarning ortiqcha qog'ozbozlik bilan shug'ullanishini kamaytirdi.

Platformaning samaradorligini yanada aniqroq baholash maqsadida HEMIS joriy etilgandan keyingi asosiy ko'rsatkichlarning shartli foiz ko'rinishidagi natijalari tahlil qilindi.

1-rasm. HEMIS platformasi joriy etilgandan keyingi asosiy ko'rsatkichlar.

Diagramma izohi. Diagrammada HEMIS platformasi joriy etilishi natijasida ta'lim jarayonining asosiy yo'nalishlarida kuzatilgan shartli samaradorlik ko'rsatkichlari aks ettirilgan. Tahlil natijalariga ko'ra, ma'lumotlar aniqligi 95 foizni tashkil etib, eng yuqori ko'rsatkich sifatida qayd etilgan. Bu yagona elektron ma'lumotlar bazasi va avtomatlashtirilgan axborot tizimining ishonchliligini ko'rsatadi. Baholash jarayonining shaffofligi 90 foizga yetgani professor-o'qituvchilar va talabalar o'rtasida ochiqlik hamda xolislikni ta'minlaganini anglatadi. Hujjatlarni qayta ishlash tezligining 85 foizga oshishi esa ma'muriy boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada yaxshilagan. Talabalar murojaatlarining tezkor ko'rib chiqilishi (80 foiz) xizmat ko'rsatish sifati yaxshilanganidan dalolat beradi. Umuman olganda, boshqaruv samaradorligining 88 foizga oshgani HEMIS platformasining oliy ta'lim tizimini raqamlashtirishdagi muhim o'rnini tasdiqlaydi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, HEMIS platformasi nafaqat mavjud jarayonlarni avtomatlashtirish vositasi, balki ta'lim sifatini oshirish, boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish va raqamli universitet konsepsiyasini rivojlantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Kelgusida sun'iy intellekt, analitik modullar va mobil xizmatlar bilan integratsiya qilinishi platformaning imkoniyatlarini yanada kengaytirishi mumkin.

Xulosa. Oliy ta'lim tizimida HEMIS platformasining joriy etilishi ta'lim jarayonlarini raqamlashtirish yo'lida muhim bosqichlardan biri bo'ldi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu platforma akademik va ma'muriy jarayonlarni yagona axborot tizimida boshqarish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish, hujjatlar aylanishini

20-Iyun, 2026-yil

tezlashtirish hamda ta’lim jarayonida shaffoflikni ta’minlashga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, baholash tizimining avtomatlashtirilishi, davomat nazoratining elektron shaklga o’tkazilishi va talabalar ma’lumotlarining yagona bazada jamlanishi ta’lim sifatini oshirishga ijobiy ta’sir ko’rsatmoqda. Amaliy tahlillar shuni ko’rsatadiki, HEMIS platformasi joriy etilgandan so’ng ta’lim jarayonining asosiy ko’rsatkichlarida sezilarli yaxshilanish kuzatilgan. Hujjatlarni qayta ishlash tezlashgan, akademik hisobotlar avtomatik shakllantirilgan, talabalar murojaatlari tezkor ko’rib chiqiladigan tizimga o’tgan. Bu esa o’z navbatida professor-o’qituvchilar va ma’muriyatning ish yukini kamaytirib, ularni ko’proq ta’lim sifatini oshirishga yo’naltirish imkonini bergan.

Shu bilan birga, platformaning to’liq samaradorligini ta’minlash uchun ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, tizimdan foydalanishda texnik savodxonlikning yetarli darajada emasligi, internet infratuzilmasining ayrim hududlarda sustligi hamda tizimning ba’zi funksional imkoniyatlarini yanada kengaytirish zarurati dolzarb masalalardan biri bo’lib qolmoqda. Kelgusida HEMIS platformasini yanada rivojlantirish orqali uni sun’iy intellekt texnologiyalari, katta ma’lumotlar (Big Data) tahlili va mobil ilovalar bilan integratsiya qilish ta’lim jarayonini yanada samarali va moslashuvchan qilish imkonini beradi. Bu esa “raqamli universitet” konsepsiyasini to’liq amalga oshirishga xizmat qiladi.

Amaliy tavsiyalar:

- HEMIS platformasidan foydalanish bo’yicha professor-o’qituvchilar va xodimlar uchun muntazam malaka oshirish kurslarini tashkil etish;
- Tizimning mobil versiyasini yanada takomillashtirish va foydalanuvchilar uchun qulay interfeys yaratish;
- Internet infratuzilmasi zaif hududlarda texnik imkoniyatlarni kuchaytirish;
- Platformani sun’iy intellekt asosida avtomatik tahlil va prognoz modullari bilan boyitish;
- Talabalar uchun tizimdan foydalanish bo’yicha onlayn qo’llanmalar va video darsliklar ishlab chiqish;
- Ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlash uchun kiberxavfsizlik choralarini kuchaytirish.

Umuman olganda, HEMIS platformasi oliy ta’lim tizimini raqamlashtirishda strategik ahamiyatga ega bo’lib, uning kelgusidagi rivoji ta’lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. (2023). *Oliy ta’lim tizimini raqamlashtirish konsepsiyasi*. Toshkent.
2. HEMIS platformasi rasmiy qo’llanmasi. (2022). *Higher Education Management Information System user guide*. Toshkent.
3. OECD. (2021). *Digital Education Outlook: Pushing the Frontiers with AI, Blockchain and Robots*. Paris: OECD Publishing.

20-Iyun, 2026-yil

4. UNESCO. (2022). *Higher Education and Digital Transformation*. Paris: UNESCO Publishing.
5. Karimov, A. (2023). Oliy ta’limda raqamli texnologiyalarni qo‘llash istiqbollari. *Ta’lim va innovatsiyalar jurnali*, 5(2), 45–52.
6. Ismailov, B. (2022). Axborot tizimlari asosida ta’lim jarayonini boshqarish. *Pedagogika ilmiy jurnali*, 3(1), 18–25.
7. World Bank. (2020). *Digital Development in Education*. Washington, DC: World Bank Publications.

